

Mannen som inte kunde bestämma sig

En bok för barn och vuxna

Lillemo Ray

Examensarbete för Lillemo Ray (YH)-examen Bildkonst

Utbildning Bildkonst

Ort Årtal Jakobstad 2023

EXAMENSARBETE

Författare: Lillemo Ray

Utbildning och ort: Novia Jakobstad

Inriktning: Bildkonst

Handledare: Marika Holm

Titel: Mannen som inte kunde bestämma sig

Datum: 10.4.2023

Sidantal: 8

Bilagor:

Abstrakt

I mitt examensarbete har jag valt att behandla ämnen som ovisshet och bristande självbestämmanderätt.

Syftet för mitt examensarbete var att skapa en bilderbok för barn såväl som vuxna. Jag skrev en text och målade illustrationer i akvarell. Resultatet är en bilderbok på 20 bilder som berättar om karaktären James och hans äventyr i sin vardag.

Språk: svenska

Nyckelord: barnbok, akvarell, illustrationer

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Lillemo Ray

Koulutus ja paikkakunta: Novia Jakobstad

Suuntautumisvaihtoehto: Kuvataide

Ohjaaja(t): Marika Holm

Nimike: Mies joka ei osannut päättää

Päivämäärä: 10.4.2023 Sivumäärä: 8

Liitteet:

Tiivistelmä

Opinnäytetyössäni käsittelen sellaisia aiheita kuten epävarmuus ja itsemääräämiskyvyn puute.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli luoda kuvakirja niin lapsille kuin aikuisille. Kirjoitin kirjan tekstin, sekä maalasin sen kuvituksen vesiväreillä. Tuloksena on 20 kuvan kuvakirja, joka kertoo hahmosta nimeltä James, ja hänen jokapäiväisen elämän seikkailuista.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: lastenkirja, vesivärit, kuvitus

BACHELOR'S THESIS

Author: Lillemo Ray

Degree Programme: Novia Jakobstad

Specialisation: Art

Supervisor(s): Marika Holm

Title: The man who couldn't make up his mind

Date: 10.4.2023 Number of pages: 8

Appendices:

Abstract

In my thesis work I've chosen to process subjects such as uncertainty and lack of right of self-determination.

The goal of my thesis work was to create a picture book for children as well as adults. I wrote a text and painted illustrations in water colours. The result is a picture book consisting of 20 pictures that tells the story of the character James and his adventures in his day to day life.

Language: swedish

Key words: children's book, water colours, illustrations

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Att skriva en bok.....	2
	Processen.....	2
	Från fantasy till barnbok.....	2
	Kaffe med barnboksförfattare.....	3
3	Att illustrera en bok.....	4
	Ett viktorianskt Storbritannien.....	4
	Sinne för detaljer.....	5
4	Inspiration, från barnbok till Goya.....	5
5	Instagram inspirerar.....	6
6	Avslut.....	6
7	Litteraturlista.....	8

1 Inledning

Jag har alltid skapat konst utifrån min egen fantasi. Våldigt ofta skapar jag konst som har berättelser bakom sig, ibland kan berättelsen till och med skriva sig själv medan jag målar. Så var fallet med min barnbok. Jag ritade en bild, som födde en dikt som i sin tur blev grunden för min berättelse om James och hans äventyr. Berättelsen kom naturligt till mig, alla bitarna verkade falla på plats nästan genast. Temat för berättelsen blev att inte kunna bestämma sig, någonting jag kände igen mig i och som jag gissar att många andra kan känna igen sig i. Arbetsmaterialet blev akvarell, ett medium jag alltid dragits till men tyvärr inte målat med så mycket på senaste tiden. Akvarell var ett av de första medium jag använde mig av när jag började måla på riktigt. I barnböcker uppskattar jag speciellt akvarellmålningar, deras färger och penseldrag ger en unik känsla till illustrationerna. Att skriva har alltid kommit naturligt för mig, det är ett av sätten jag uttrycker mig kreativt förutom målandet och ritandet. Jag skriver poesi och berättelser, oftast med teman som skräck, det obehagliga samt fantasy. Därför kan en barnbok ses som ett steg i en annan riktning, men det var ett steg jag välkomnade med iver och äventyrlust. En del av min konst har haft en barnslig sida, så varför inte gå fullt ut och försöka mig på en barnbok?

Hearing the church bells toll in the distance,

Mister Blackwood finally made up his mind.

He jumped out of his box,

quicker than a fox,

declaring: "I'm alive as you may find!"

Lillemo Ray

2 Att skriva en bok

Processen

Samtidigt som illustrationerna tog form i mitt huvud, skrev jag boken. Vissa författare börjar i början av boken, andra i mitten. Jag började i slutet, med bokens klimax redan uttänkt. Ett klimax i en bok är när bokens händelser drar ihop sig till en slutlig lösning, protagonisten antingen når sitt mål eller gör det inte. I min bok kan James äntligen bestämma sig och detta står som grund för bokens lyckliga avslut. Bokens klimax, när James äntligen fattar ett beslut och hoppar ut ur kistan, var den teckning som originellt sparkade igång hela processen med den här barnboken. Jag började med att skriva färdigt ett första utkast, som jag skickade iväg åt mina vänner för feedback. När jag fått feedback satte jag igång med att skriva utkast nummer två. Nu hade jag mera kött på benen tack vare mina vänners feedback och egna tankar, boken började ta en tydligare form. Att skriva boken var roligt och inspirerande. Uppstod något mentalt hinder, skrev jag mig igenom det tills jag var ute på andra sidan. Att skriva en barnbok handlade för mig mycket om att våga släppa loss. Många gånger skrev jag någonting som jag sedan ville trappa ner på, skala av, göra mindre, men då tog jag mod till mig och lät det stå kvar. Sedan återkom jag till stycket, läste igenom det flera gånger och funderade om det faktiskt kunde vara på det här sättet. Att våga släppa loss innebar att jag då ibland insåg att stycket fick förbli som det var och jag redigerade bara språket utan att skala av händelsen. Det var befriande, om än lite skrämmande.

Från fantasy till barnbok

Den första boken jag någonsin skrev, skrev jag när jag var 11 år gammal. Den handlade om en tonårig tjej som fick reda på att hon var en häxa. Den andra boken jag skrev, skrev jag när jag var 14 år gammal och den boken handlade om en 1600-tals romans mellan en flicka och ett skogstroll. Den tredje boken blev skriven när jag var 20 år gammal och den, i sin tur, handlade om en man som var en varulv. Att skriva fantasy är helt tydligt en röd tråd för mig. Den här boken innehåller bl.a. ett barn med morrhår, så kanske lite fantasy

smög sig in här också. Jag har, för skojs skull, skrivit och illustrerat en kort barnbok tidigare, men denna blev jag inte så nöjd med. Den handlade om en kråka som inte kunde flyga och den boken band jag själv och gav till mitt syskonbarn. Jag ser inte den boken som min första barnbok, utan den titeln får "Mannen som inte kunde bestämma sig" erhålla. Att jag nu funnit ett intresse för barnböcker kan säkert spåras just till mina syskonbarn. Jag vill göra någonting speciellt för dem, ge dem unika gåvor och minnen. De inspirerar mig till att försöka mig på nya vägar i det kreativa skapandet.

Att skriva om obeslutsamhet var inte någonting jag trodde jag skulle göra. Eftersom mitt första försök till en barnbok hade en väldigt pedagogisk vinkling, trodde jag att jag skulle fortsätta i den riktningen. Istället blev "Mannen som inte kunde bestämma sig" en rätt rolig historia som inte hade en alltför allvarlig sensmoral. Boken behandlar obeslutsamhet samtidigt som den berättar om en man som låter sig trampas på av alla andra, utan att säga sin egen åsikt. Situationerna han finner sig i är resultat av att han inte gör sin röst hörd och låter andra fatta beslut åt honom. Dessa är missöden jag tror många kan känna igen sig i.

Kaffe med barnboksförfattare

Under våren 2022 hade jag två kaffetillfällen med tre barnboksförfattare, Malin Klingenberg, Frank Furu och Ellen Strömberg. Under dessa möten ställde jag frågor, fick tips och råd om hur man skriver barnböcker samt hade en trevlig kaffestund. Frank berättade om teman som är viktiga i barnböcker just nu, bl.a. inkludering och mångfald. Malin och Ellen tipsade mig om hemsidor som jag kunde ta till hjälp i mitt skrivande.

Malin Klingenberg skriver prosa, både för barn, ungdomar och vuxna (Klingenberg). Ellen Strömberg skriver böcker för barn, ungdomar och vuxna (Strömberg). Frank Furu har debuterat med en bilderbok (Furu). Jag inspireras av deras arbeten eftersom de är finlandssvenska författare som klarat sig bra på fältet. Det får mig att hoppas att även jag kan klara mig, ifall jag väljer att fortsätta skriva och kanske till och med publicera någonting någon dag.

Utkast två var klart och jag började känna att det var dags för en paus i skrivandet, nu ville jag fokusera på illustrationerna.

3 Att illustrera en bok

Texten var färdigförklarad tills vidare och målandet kunde ta fart på riktigt. Jag hade, vid sidan om skrivandet av boken, målat testillustrationer samt någon enstaka illustration som jag ämnade använda i boken, men det var nu som allting kunde cirkla runt illustrationerna och endast de. Den första illustrationen blev klar i början av december och den var en bra illustration att börja med. Det var James på gungan med barnet på ryggen, en rolig och lätt bild som jag tyckte jag fick bra framfört från huvud till papper. På illustration nummer två stötte jag på min första motgång: jag råkade måla fel nyans av en bakgrundsfärg. Jag var frustrerad, men tänkte att det kanske går att fixa på datorn senare, det var ju ändå bara nyansen som var fel. Vid illustration två insåg jag även behovet av att göra testskisser innan jag ritade på akvarellpappret och började måla. Detta var en insikt som kom att hjälpa mig stort i arbetet, även om min otålighet till först inte ville tillåta något extra skissande.

Jag märkte ganska tidigt i min process, att jag även hade en rätt vågad inställning till mitt målande. När jag skrev tillät jag mig själv att släppa loss och när jag målade försökte jag hålla samma attityd där också. Jag hade 20 illustrationer att måla och inte alltför mycket tid, så jag visste att jag måste tillåta mig själv lite frihet i målandet. Inte vara så strikt med mig själv, tillåta misstag som kunde ändras på i ett senare skede och så vidare. Det var rätt så skönt att kunna släppa på perfektionismen litegrann.

Ett viktorianskt Storbritannien

I originalbilden som jag ritade och som denna bok baserar sig på, valde jag att placera oss i viktorianska Storbritannien, alltså Storbritannien på 1800-talet. Den viktorianska tiden är den tid då drottning Victoria regerade i Storbritannien, år 1837-1901 (History.com). Jag valde just denna tidsperiod tack vare klädstilen som var modern då, en klädstil jag tycker om och finner intressant. Jag ville därför sätta min barnbok att utspela sig i Storbritannien under denna tidsperiod. En noggrann läsare av boken kan finna ett eller två klädesplagg som kanske är mera edvardianska framom viktorianska, men jag tar inte så hårt på det. Jag har valt att ha med ett samkönat par i min berättelse och förvånansvärt nog kan vi i Storbritanniens historia se att det viktorianska samhället inte såg kvinnlig homosexualitet

som någonting olagligt. Lesbiska par kunde hålla hand och kyssas i offentligheten. Manlig homosexualitet blev däremot olagligt år 1885. (Powell)

Sinne för detaljer

Redan i det skedet när jag började tänka på att göra en barnbok, visste jag att jag ville ta inspiration av barnboksförfattaren Sven Nordqvist (1946-) och hans illustrationer. Jag har växt upp med hans böcker och som liten älskade jag detaljerna i hans bilder. Jag ville försöka mig på samma lekfullhet som kan ses i hans illustrationer, samma lätta känsla och sinne för detaljer. I Nordqvists illustrationer händer alltid någonting, det finns alltid någon som gör någonting man kanske inte märkte till först. Nordqvist väljer att ha med färggranna små djur i sina illustrationer, mucklor, och dessa kan göra lite vad som helst medan huvudkaraktärerna gör sitt (Nordqvist). Inspirerad av mucklorna, som endast lever i illustrationerna, valde jag att ha med en liten råtta i mina illustrationer. Råttan nämns aldrig i text, men finns med i nästan alla illustrationer. Den gör roliga saker vid sidan om, eller engagerar sig i händelserna i boken.

4 Inspiration, från barnbok till Goya

Francisco de Goya (1746 - 1828) var en spansk konstnär och grafiker. Ett av mina absoluta favoritverk är ett av hans, nämligen "Saturnus slukar sin son" (Encyclopedia of Art Education). En orsak till att jag älskar just det konstverket är Saturnus ansiktsuttryck. Han ser på oss, åskådarna, med rädsla i ögonen, som förskräckt över att ha blivit påkommen i sitt dåd. Det här konstverket är ett av de 14 verk av Goya som fick samlingsnamnet "De svarta målningarna", verk som präglas av morbida och skräckinjagande motiv (Phelan). Jag har alltid dragits till "Saturnus slukar sin son" just på grund av Goyas förmåga att måla ett ytterst förskräckt ansiktsuttryck. Det kan tyckas märkligt att ta upp Goya i samband med barnböcker, men hans expressiva ansiktsuttryck i "De svarta målningarna" har inspirerat mig när jag jobbat på ansiktsuttryck i min konst. En bilderbok kräver illustrationer som berättar mycket, därav behövs starka ansiktsuttryck.

När det kommer till min egen barnbok, ville jag försöka förmedla karaktärernas känslor enkelt via illustrationerna. Detta med hjälp av kroppsspråk och ansiktsuttryck. James ögonbryn är runda och avslappnade i några bilder, men i de flesta har jag använt mig av raka sträck när jag ritat hans ögonbryn. Detta för att påvisa hans ständiga oro över de val han ställs inför.

5 Instagram inspirerar

På Instagram hittade jag många konton som inspirerade mig konstnärligt, även några som kändes väldigt passande för barnboksinspiration. Ladylowrey var ett av dessa konton. Kontot lägger upp illustrationer som jag tycker kunde passa i en mörkare barnbok, eller varför inte som en animerad film. Konstnärens stil är unik, med skarpa linjer och mörka färger. Karaktärerna varierar från monster och skelett till människor och berömda personer. Människorna har skarpa hakor, insjunkna ögon med mörka cirklar under sig och spetsiga näsor och trots de mörka färgerna och stundvis mörka teman kan man inte låta bli att bli glad av dessa illustrationer. (LadyLowrey)

Caitlin McCarthy med instagramkontot caitlinmccarthyart är även en inspiration för mig. Hennes blyertsillustrationer är vackra och mjuka och föreställer allt som oftast porträtt av olika fiktiva och riktiga kvinnor. Även dessa illustrationer kunde passa i barnböcker och de gör mig glada. (Caitlin McCarthy)

6 Avslut

Illustrationerna var klara. Nu var det dags att fotografera dem och behandla dem i datorn litegrann. Sedan behövde jag bestämma mig för ett tryckeri som kunde trycka upp mina böcker. Överlag kände jag mig lättad att projektet började närma sig sitt slut, samtidigt fanns en liten sorg där också. Jag hade jobbat nästan oavbrutet på en bok i ett halvår och nu var det slut, på gott och ont.

Processen att skriva och illustrera en bok har lärt mig mycket. Jag har lärt mig att man behöver mycket tid att illustrera bilder till en bok, ett halvår räcker inte så långt. Det går,

visst, men det blir stressigt. Jag hoppas ändå att jag kan skriva mera inom barn- och ungdomslitteratur, kanske jag till och med skriver en bok till om James. Ifall jag illustrerar mina egna historier igen vill jag ha mera tid på mig, men behålla disciplinen jag fann under mitt slutarbete.

8 Litteraturlista

<https://historycollection.com/youll-be-surprised-to-hear-people-in-the-victorian-eras-thoughts-on-homosexuality/> nedladdat 29.3.2023

<https://www.history.com/topics/british-history/queen-victoria> nedladdat 31.3.2023

<https://www.instagram.com/caitlinmccarthyart/> nedladdat 31.3.2023

<https://www.instagram.com/ladylowrely/> nedladdat 31.3.2023

<https://litteratur.sets.fi/forfattare/ellen-stromberg/> nedladdat 29.3.2023

<https://litteratur.sets.fi/forfattare/malin-klingsberg/> nedladdat 29.3.2023

<https://mollybrown.org/queer-in-the-age-of-the-queen-gender-and-sexuality-of-the-mid-modern-period-in-victorian-england-and-north-america/> nedladdat 29.3.2023

<https://rightsandbrands.com/authors/frank-furu> nedladdat 29.3.2023

”Stackars Pettson”, Nordqvist, Sven, 1987

<https://www.theguardian.com/artanddesign/2019/jan/30/goya-black-paintings-prado-madrid-bicentennial-exhibition> nedladdat 3.4.2023

<http://www.visual-arts-cork.com/paintings-analysis/saturn-devouring-his-son.htm>

nedladdat 29.3.2023